

DARIUSZ WALENCIK

Canones huius Codicis

(Katolicki Uniwersytet Lubelski, Collegium Jana Pawła II, 18 XI 2003 r.)

18 XI 2003 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbyło się sympozjum naukowe zorganizowane przez Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL z okazji dwudziestej rocznicy promulgacji *Kodeksu prawa kanonicznego* z 1983 r. Komitet organizacyjny (ks. prof. dr hab. Stanisław Paździora, ks. dr Ambroży Skorupa oraz ks. dr Mirosław Wróbel) postawił przed prelegentami i uczestnikami sympozjum trudne zadanie wygłoszenia i wysłuchania w ciągu jednego dnia podczas trzech sesji aż dziesięciu referatów. Wymagało to od referujących umiejętności syntezy i ścisłej dyscypliny – przestrzegania piętnastominutowego limitu czasu wyznaczonego na przedstawienie danego zagadnienia. Trzeba przyznać, iż „eksperyment” ten powiódł się całkowicie, a zainteresowani pogłębieniem poruszanej tematyki nie ponieśli szkody, będą bowiem mogli zapoznać się z pełną wersją przygotowanych wystąpień w publikacji książkowej, która uwzględni wszystkie materiały z konferencji naukowej. Drugim istotnym novum tego sympozjum było zaproszenie do czynnego uczestnictwa w nim młodszych pracowników naukowych – adiunktów przy poszczególnych katedrach, wchodzących w skład sekcji prawa kanonicznego Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL. Przewodniczyli oni wszystkim sesjom oraz wygłosili aż siedem spośród dziesięciu referatów. Można by co prawda postawić zarzut, iż przez takie rozwiązanie sympozjum „straciło na jakości”, bo prelegenci nie zyskali jeszcze wielkiego autorytetu naukowego, ale da się on łatwo obalić, gdyż „powiało młodością”, tzn. wystąpiła grupa dobrze przygotowanych, kompetentnych w poruszanych zagadnieniach, zdobywających kolejne stopnie naukowe pracowników; stworzono szansę zaistnienia na szerszym forum młodszymi pracownikom naukowymi. Przełamano też pewien stereotyp, że na tego typu spotkaniach prezentują swoje stanowisko ci sami pracownicy naukowci.

Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL bp prof. dr hab. Andrzej Dzięga, wprowadzając w obrady, podkreślił formalne walory tego sympozjum. Zachęcił również do dogłębnej analizy norm *Kodeksu prawa kanonicznego* z 1983 r. Wydawać by się mogło, że skoro mają one dwadzieścia lat i ukazało się na ich temat już wiele publikacji oraz odbyło się wiele konferencji, to niczego nowego nie można o nich powiedzieć. Jednakże w ich interpretacji stale trzeba uwzględnić ciągły rozwój refleksji teologicznej i juralnej w Kościele, a także wyzwania współczesnych czasów. Dlatego sympozjum – zgodnie z zamysłem organizatorów – pozbawione było jednego zawężającego tematu i dotyczyło różnorodnych zagadnień.

Podczas pierwszej sesji, której przewodniczył ks. dr Krzysztof Orzeszyna, wysłuchano cztery referaty: bpa prof. dr hab. Andrzeja Dzięgi – *Zasada poszukiwania prawdy obiektywnej w procesie kanonicznym*, ks. dr. Leszka Adamowicza

– *Kodeks prawa kanonicznego i Kościoły Wschodnie*, ks. dr. Mirosława Sitarza
– *Funkcja kreacyjna organów kolegialnych w Kościele partykularnym*, ks. dr. Ambrożego Skorupy – *Nowe formy życia konsekrowanego według Kodeksu Jana Pawła II*.

W czasie drugiej sesji, której przewodniczył o. dr Wiesław Bar, kolejne trzy referaty wygłosili: ks. prof. dr hab. Henryk Misztal – *Z rozważań nad naturą spraw kanonizacyjnych*, dr Marta Greszata – *Postępowanie o nieważność małżeństwa – studium porównawcze KPK i KKKW*, ks. dr Artur Miziński – *Wymierzanie kar dekretem pozasądowym – między normą a aplikacją*.

Na ostatnią trzecią sesję, której przewodniczyła dr Elżbieta Szczot, składały się trzy wystąpienia: ks. prof. dr. hab. Stanisława Paździora – *Transseksualizm w relacji do wyrażenia ważnej zgody małżeńskiej*, ks. dr. Sylwestra Kasprzaka – *Świadomość seksualności i osobowości człowieka probierzem zdolności do wypełnienia onera coniugalia*, ks. dr. Mirosława Wróbla – *Matrimonium per interpretem*.

Symposium zakończyła dyskusja nad wszystkimi wygłoszonymi referatami. Największe emocje wzbudziły wystąpienia ks. prof. dr. hab. Stanisława Paździora oraz ks. dr. Mirosława Wróbla. Ks. prof. Paździor, opierając się na wyroku Lubelskiego Sądu Metropolitalnego w sprawie o nieważność małżeństwa z tytułu transseksualizmu (coram Adamowicz), zwrócił uwagę, iż w przypadku zmiany płci po chrzcie udowodnienie tego faktu od strony formalnej jest stosunkowo proste (np. różna płeć w metryce chrztu i w dowodzie osobistym), ale gdy osoba wcześniej nieochrzczona przyjmie chrzest jako dorosła, czyli po ukończeniu 14 roku życia (por. KPK, kan. 111 § 2), już po zmianie płci, sprawa się komplikuje, gdyż zachodzi formalna zgodność odnośnie do płci w dokumentach państwowych i kościelnych. Ma to konsekwencje m. in. w uznaniu za ważne zawieranego małżeństwa. Ponadto należy rozróżnić problem dopuszczenia do zawarcia małżeństwa i orzekania nieważności małżeństwa osób transseksualnych. Natomiast w związku z referatem ks. dr. Wróbla zrodziła się sporna kwestia stwierdzenia kwalifikacji tłumacza w czasie zawierania tzw. ślubu konkordatowego. Czy w takiej sytuacji wystarczy zachować wymogi prawa kanonicznego (por. KPK, kan. 1106), czy też trzeba – jako *ius speciale* – przyjąć normy *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*, które stawiają wyższe wymagania w tym zakresie. W czasie ożywionej dyskusji pojawiły się argumenty zarówno za jednym, jak i drugim rozwiązaniem. Nie ustalono zatem jednoznacznego rozwiązania zagadnienia, lecz zachęcono do jego szczegółowego opracowania.

Podsumowania i zamknięcia obrad dokonał ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, prodziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, dziękując komitetowi organizacyjnemu za trud przygotowania sympozjum, prelegentom za opracowanie i wygłoszenie referatów, a wszystkim przybyłym gościom oraz studentom za uczestnictwo. Konferencja była zorganizowana z dużą starannością, a debaty stały na wysokim poziomie merytorycznym.